

МБА

Македонска Банкарска Асоцијација

ISSN 2671-3772

Број 1 | март 2021 година

Март 2021

#1

КВАРТАЛЕН е-БИЛТЕН

Македонска банкарска асоцијација

е асоцијативна членка на
Европската банкарска
федерација

Содржина:

- **ВОВЕД**
 - Д-р Маја Стевкова-Штериева,
претседател на МБА
- **ЗБОР ИМА**
 - Д-р Анита Ангеловска-Бежоска,
гувернер на Народна Банка
- **ВО ФОКУС**
 - Комисија за спречување
перење пари и усогласеност
 - Комисија за информативна
сигурност
- **СОРАБОТКА СО**
 - Организација на
потрошувачите на Македонија
- **РЕАЛИЗИРАНИ АКТИВНОСТИ**
 - Европски квиз на пари
- **ЕДУКАТИВНО КАТЧЕ**
 - Принципи на одговорно
банкарско работење
- **КОРИСНИ ЛИНКОВИ**

ВОВЕД

” Почитувани,

Последните две години ги наметнаа најголемите ризици и најголемите предизвици со кои се соочиле луѓето кога и да е. Дефинитивно грижата за сопственото здравје е приоритет за секого.

Д-р Маја Стевкова-Штериева,
претседател на МБА

Но, ограничувањата што ги наметна пандемијата на Ковид-19 силно ја погодија финансиската кондиција на државите, компаниите, но и на секој поединец. И во услови на здравствена криза се покажа дека знаењето и грижата за личните финансии се едни од предусловите за полесно надминување на најголемите предизвици на „новото нормално“.

Со цел да го даде својот придонес за што поинтензивна финансиска едукација и доближување на работењето на банките до граѓаните, Македонската банкарска асоцијација оваа година ја одбележува Глобалната недела на парите и со првото издание на Е-билтенот. Во своето тригодишно постоење Македонската банкарска асоцијација презеде неколку иницијативи и активности во оваа област, од кои би го издвоила „Европскиот квиз на пари“. Тоа е проект на Европската банкарска федерација, во која нашата асоцијација е асоцијативна членка, а чија цел е зголемување на финансиската писменост и едукација на учениците од 13 до 15 години.

Со овој билтен значаен дел од работењето на МБА и на нејзините членки станува достапен за вработените во банките и во штедилниците, студентите по економија и средношколците во економските училишта, како и за пошироката јавност, во една поразлична форма, која верувам дека многу ќе им користи.

Мотото под кое годинава се одбележува Глобалната недела на парите е: „Грижи се за себе, грижи се за своите пари“ бидејќи тоа е, пред сè, лична одговорност. „Новото нормално“ не е привремено, туку е предвесник на промените кои неизбежно се случуваат и ќе се случуваат, меѓу другото, и во финансискиот свет. Македонската банкарска асоцијација и нејзините членки остануваат максимално посветени на својата улога и одговорност во одржувањето на финансиската стабилност и во обезбедувањето квалитетни производи и услуги.

Обврската за одговорно банкарство и одговорноста во однос на личните финансии ја имаат сите чинители еднакво и верувам дека Е-билтенот и другите активности на Македонската банкарска асоцијација ќе придонесат да се издигнеме на уште повисоко ниво и да воспоставиме уште поголема меѓусебна соработка и доверба. “

ЗБОР ИМА

” Почитувани,

Првиот број на кварталниот Е-билтен на Македонската банкарска асоцијација излегува една година по започнувањето на глобалната здравствена криза, за која неретко се вели дека веројатно ќе биде епизода што ќе го дефинира ова столетие. Срдечно ја поздравувам оваа иницијатива бидејќи токму во вакви околности е уште поизразена потребата за платформи кои овозможуваат редовно информирање за актуелностите во областа на финансиите, проток на знаења и добри практики од работењето, како и дебата втемелена на знаења и искуства.

Банкарскиот сектор ја пресретна пандемијата со солидна капитална и ликвидносна позиција, одраз на досегашното претпазливо управување со ризиците и на регулаторната рамка, усогласена со најдобрите меѓународни стандарди. Всушност, позицијата на банкарскиот систем, гледана преку параметрите на солвентноста и ликвидноста, на почетокот од пандемијата беше и подобра од онаа на почетокот на големата глобална криза во 2008/2009 година. Сепак, со оглед на големината и природата на шокот со кој се соочивме минатата година, јасен беше предизвикот за ублажување на економските загуби, за потиснување на евентуалната негативна повратна спрега со финансискиот сектор и за одржување поволни финансиски услови, преку кои банкарскиот систем ќе ја поддржува економијата.

Мислам дека сите заедно изминатата година им одговоривме на овие предизвици навремено, координирано и во согласност со препораките на водечките меѓународни финансиски институции. Монетарната политика многу брзо беше дополнително олабавена и преку каматната стапка и со обезбедување дополнителна ликвидност во системот. Многу е значајно тоа што овозможивме регулаторна флексибилност, преку која банките привремено ја одложија наплатата на кредитите, што во првата фаза опфати речиси 44% од вкупното кредитно портфолио. Ова беше значително олеснување на финансискиот товар на кредитокорисниците во првата фаза на кризата на „затворање“ на економијата. Но, истовремено ваквите мерки оставија поголем простор во билансите на банките, ја намалија веројатноста за побрзо остварување на кредитниот ризик и придонесоа за задржување олабавени услови за кредитирање.

Какви се резултатите од преземените мерки на носителите на политиките и од деловните

политики и пристапот на банките?

Условите за кредитирање и натаму се олабавени, што е видливо преку натамошното постојано намалување на каматните стапки на кредитирањето, кои достигнаа историски најниски нивоа. Во текот на изминатата година кредитната поддршка не забави, што вообичаено се случувало во сите претходни кризни епизоди, туку беше обезбеден солиден кредитен раст кој се одржуваше на ниво од околу 6%, во просек. Остварениот кредитен раст е повисок од просечниот раст во регионот и речиси двојно повисок од растот на еврозоната. Квалитетот на кредитното портфолио, како значајна детерминанта на кредитната активност, засега е солиден. Стапката на нефункционални кредити е ниска и изнесува околу 3,4%, што е повеќе споредливо со земјите од еврозоната и е меѓу пониските од земјите од регионот иако ризиците постојат. Профитабилноста на банките мерена преку повратот на активата и на капиталот и натаму е во позитивната зона, што во овие услови е многу важно за понатамошно јакнење на капиталните позиции и поддршка на економијата.

Сето ова упатува на соодветно справување со кризата, односно обезбедување солидна кредитна поддршка на граѓаните и на компаниите, а без притоа да се доведе во прашање стабилноста на банкарскиот систем. Сепак, ова не се времиња кога треба да сме некритички задоволни од постигнатото. Ова произлегува едноставно од тоа што тековната криза не ги влече своите корени од финансискиот сектор или од друг економски сектор, туку е здравствена криза на чија патека ниту можеме да влијаеме ниту, пак, можеме да ја предвидиме. Нејзините натамошни ефекти врз економијата ќе зависат од рестрикциите за контрола на вирусот, но и од можните трајни промени во навиките и однесувањето на економските субјекти. Какви ќе бидат трајните последици за пазарот на труд, солвентноста на дел од корпоративниот сектор, особено оној најпогодениот и подложен на

социјална интеракција, сè уште е тешко да се оцени прецизно. Затоа е од исклучително значење банките претпазливо да ги планираат капиталните потреби. Впрочем, поради ова е и одлуката на Народната банка за привремено ограничување на распределбата и исплатата на дивиденда на акционерите на банките, која е од превентивен карактер. Таа има цел токму да обезбеди натамошно зголемување на отпорноста на банкарскиот систем и солидна кредитна поддршка за граѓаните и корпоративниот сектор – а ова се заеднички цели на Народната банка и Македонската банкарска асоцијација, што се потврди и во сиот досегашен тек на корона-кризата.

На што треба да го ставиме акцентот во следниот период, односно кои се приоритетите што треба да ги имаме на нашата мапа?

Прво, јасно е дека треба да вложуваме напори за продолжување со политиките што ќе придонесат за добар баланс помеѓу потребата за натамошна поддршка на економијата и истовремено задржување на стабилноста на системот. Второ, приоритет и за нас и за банките е блиското следење на евентуалните ризици и нивното навремено откривање. Токму затоа, кај нас, како и секаде во светот, во моментов голема тежина се става на дополнителните регулаторни известувања, нови сетови грануларни податоци, пофреквентно известување. Пример во овој контекст се податоците за кредитите чија отплата е одложена, преку кои ќе се следи капацитетот на кредитокорисниците и со тоа ќе се овозможи и попрецизна оценка на ризиците. Трето, со оглед на тоа што финансискиот систем има повеќе сегменти, неопходна е блиска координација и транспарентна комуникација на сите регулатори, што впрочем активно се прави преку Комитетот за финансиска стабилност. На крајот, мислам дека сите ние треба да ги искористиме и можностите што секоја криза ги носи со себе, а оваа очигледно нè води кон сè поголема дигитализација на општествата. Верувам дека банките и во следниот период ќе ѝ бидат посветени на дигитализацијата, следејќи ги новите трендови преку воведување иновативни дигитални производи.

Ви посакувам успешна работа со овој проект, кој треба да придонесе за поблиско информирање на јавноста и афирмирање на банкарската дејност. “

Со почит,

Гувернер

д-р Анита Ангеловска-Бежоска

КОМИСИЈА ЗА СПРЕЧУВАЊЕ ПЕРЕЊЕ ПАРИ И УСОГЛАСЕНОСТ

Ги повикуваме клиентите на банките и на штедилниците да извршат упис во Регистарот на вистински сопственици

Комисијата за спречување перење пари и усогласеност со прописи изминатиов период беше мошне активно вклучена во извршување активности кои го засегаат не само банкарскиот сектор, туку и реалниот сектор, пред сè, правните лица во Република Северна Македонија.

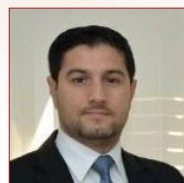
Имено, на 27.01.2021 година започна да функционира Регистарот на вистински сопственици кој се води во рамките на Централниот регистар на Република Северна Македонија, со што тече законскиот рок од 90 (деведесет) дена за пријавување податоци за вистинските сопственици. Запишување вистински сопственик во Регистарот на вистински сопственици се врши електронски во Централниот регистар на Северна Македонија (<https://www.crm.com.mk>).

Согласно Законот за спречување перење пари и финансирање на тероризам, сите правни лица што се предмет на упис во Централниот регистар на Република Северна Македонија имаат обврска **до 27.04.2021 година да извршат запишување на податоци за вистински сопственик/ци во Регистарот на вистински сопственици**, додека правните лица основани (регистрирани) по 27.01.2021 година имаат обврска во рок од 8 (осум) дена од уписот на основањето на деловниот субјект да извршат запишување на податоци за вистинскиот сопственик во Регистарот на вистински сопственици.

Притоа, обврската за внесување податоци за вистински сопственик/ци во Регистарот на вистински сопственици **не се однесува на:**

трговци поединци, лица што вршат јавни овластувања, буџетски корисници, правни лица во државна сопственост, правни лица во постапка на стечај и ликвидација, самостојни вршители на дејност, како и правните лица чии акции котираат на организиран пазар на хартии од вредност и кои се обврзани да се усогласат со условот за објавување на податоците за вистинските сопственици, со што се обезбедува соодветна транспарентност на информации за сопственост согласно релевантните меѓународни стандарди.

Започнувајќи од 28.04.2021 година, **банките имаат обврска за сите клиенти - правни лица да ги проверат податоците за вистинскиот сопственик во Регистарот на вистински сопственици и да обезбедат доказ дека е извршен соодветен упис во Регистарот на вистински сопственик.**

Пишува:

Глигор Пандиловски,
 претседавач на Комисијата
 за спречување перење пари
 и усогласеност

Притоа, согласно Законот за спречување перење пари и финансирање на тероризам, доколку клиентот - правно лице во предвидените рокови не изврши запишување на вистински сопственик во Регистарот за вистински сопственици, или податоците во Регистарот нема да бидат ажурирани согласно законските рокови, работењето со сметките во деловните банки и штедилници ќе му биде оневозможено/одложено сè додека не ги запише/ажурира потребните податоци за вистински сопственик/ци во Регистарот.

Во насока на имплементација на одредбите од Законот со кои се воспоставуваат обврски за банките во однос на примената на Регистарот на вистински сопственици, како и оперативна примена од аспект на обврските за правните лица за внесување податоци во Регистарот за вистински сопственици, Комисијата за спречување перење пари и усогласеност со прописите изминатиов период одржа низа состаноци со сите релевантни институции вклучени во процесот на примена на одредбите од Законот, како што се Народната банка, Управата за финансиско разузнавање, Централниот регистар и Клириншка куќа КИБС АД Скопје.

Притоа беше утврдено дека заради непречено одвивање на платниот промет и трансакциите во деловните банки, потребна е соработка на сите инволвирани субјекти за транспарентно информирање на правните лица за обврските за внесување податоци за вистинските сопственици во Регистарот.

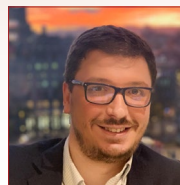
Покрај обврските со воведување на Регистарот за вистински сопственици, следен предизвик на Комисијата за спречување перење пари и усогласеност со прописи претставува и објавениот предлог-закон за платежни услуги и платни системи, кој предвидува големи промени во работењето на платните системи и усогласување со ЕУ-директивите и регулативите за платежни услуги, платежни сметки, платни системи и работење со картички.

Исто така, голема активност претставува и најавеното известување за почеток на процесот за подготовка на предлог-закон за спречување перење пари и финансирање на тероризам заради усогласување со ревидираните и дополнети меѓународни стандарди (препораки на меѓународното тело ФАТФ – FATF – Financial Action Task Force) и усогласување со 5-тата Директива на ЕУ за спречување на употребата на финансискиот систем за целите на перење пари и финансирање на тероризам од 2018 година (2018/843 ЕЦ). ■

КОМИСИЈА ЗА ИНФОРМАТИВНА СИГУРНОСТ

Примената на Законот за заштита на лични податоци - предизвик на денешницата

Пишува:
Живко Атанасов,
 претседавач на Комисијата
 за информативна сигурност

Комисијата за информативна сигурност при Македонската банкарска асоцијација е една од помладите комисији, формирана во 2016 година во рамките на Здружението на банки при Стопанската комора на Македонија. Во комисијата членуваат претставници на сите членки на Македонската банкарска асоцијација кои во фокусот на своето работење ја имаат информативната сигурност на своите деловни субјекти.

Комисијата за информативна сигурност редовно и вонредно заседава на состаноци, а во последната година тие се организираат преку онлајн-платформа. Во своето работење Комисијата обработува најразлични актуелни теми поврзани со сигурноста на системите, заштитата на личните податоци, новите технолошки унапредувања, се дискутираат законите што се во подготовка, а се од доменот на информативната сигурност, начинот на имплементација на веќе донесените закони, се следат технолошките достигнувања и новините во оваа сфера и се разменуваат искуства од различните финансиски субјекти. Комисијата остварува соработка и со надворешни компании од земјата и странство, кои ги презентираат своите решенија од областа на информатичката технологија. Исто така, Комисијата за информативна сигурност има долгогодишна и плодна соработка со Народната банка на Република Северна Македонија, Министерството за финансии, Министерството за информатичко општество и администрација, Агенцијата за заштита на личните податоци, Секторот за компјутерски криминал и дигитална форензика, Националниот центар за одговор на компјутерски инциденти МКД-ЦИРТ, како и со комисиите за информативна сигурност од здруженијата на банки во регионот.

Последнава година доста актуелна тема е примената на Законот за заштита на лични податоци, кој е публикуван во „Службен весник“ на 16 февруари 2020 г., а неговата имплементација е предвидена најдоцна до август 2021 година. Со овој закон се врши усогласување со европската регулатива во областа на заштитата на личните податоци и тоа: Регулатива (EY) 2016/679 на Европскиот парламент и на Советот од 27 април 2016 година за заштита на физички лица во поглед на обработката на лични податоци, за слободно движење на таквите податоци и за укинување на Директивата 95/46/EЗ (Општа регулатива за заштита на податоци) CELEX бр. 32016R0679. Законот предвидува воведување прилично високи стандарди за заштита на личните податоци и подразбира приспособување на дел од останатата домашна регулатива од оваа област.

Комисијата за информативна сигурност зема активно учество во подготовката на Законот преку доставување свои видувања, забелешки кои, пред сè, се темелат на професионалното искуство на членовите на Комисијата во тој домен. Во текот на подготовката на Законот, а и потоа, по неговото публикување, на сите состаноци на Комисијата за информативна сигурност членовите дискутираат за начинот на неговата имплементација во финансискиот сектор, споделуваат искуства и разменуваат знаења, со цел соодветна имплементација.

Основната цел на Законот за заштита на лични податоци е да им обезбеди на физичките лица контрола врз нивните лични податоци. Законот содржи

барања поврзани со обработката на лични податоци на физичките лица и се однесува на секоја компанија што обработува лични податоци независно од тоа дали обработката се врши на територијата на Република Северна Македонија или надвор од нејзините граници.

Контролорите и обработувачите на лични податоци, согласно Законот за заштита на лични податоци, мора да воспостават соодветни организациски и технички мерки со цел усогласување со принципите за заштита на податоци. Деловните процеси во кои се вклучени лични податоци мора да бидат дизајнирани на начин кој ќе ги инкорпорира утврдените принципи и ќе ги обезбеди сите заштитни мерки што се однесуваат на личните податоци. Со Законот се предвидува криптирање или псевдонимизација на личните податоци преку која тие повеќе нема да може да се поврзат со одреден субјект без да се користат дополнителни информации. Контролорите на податоци мора да ги дизајнираат (или редизајнираат) своите информативни системи имајќи ја предвид приватноста на податоците. Ниту еден личен податок не смее да се обработува освен доколку оваа обработка не се изврши според една од шесте законски основи утврдени со регулатива (согласност, договор, јавна задача, витален интерес, легитимен интерес или законско барање). Кога обработката на податоците се заснова на согласност, субјектот на податоците има право да ја отповика дадената согласност во секое време.

Контролорите на податоци мора јасно да обелоденат какво било прибирање на податоци, да ја наведат законската основа и целта на обработката на податоци, како и да наведат колку долго ќе се чуваат податоците и дали ќе се споделуваат со трети страни во земјата или надвор од неа. Правните субјекти имаат обврска да ги штитат податоците на вработените и клиентите, односно да се бараат само неопходните податоци за спроведување на активностите со цел заштита на нивната приватност. Субјектите на податоците, пак, од друга страна, имаат право да бараат, под одредени околности, нивните податоци да бидат избришани.

Контролорот и обработувачот на податоци се должни да определат овластено лице за заштита на лични податоци (офицер за заштита на лични податоци) и јавно да ги објават контакт-податоците на назначеното лице.

Важноста на Законот за заштита на личните податоци се огледува и во висината на предвидената глоба за негово непочитување, која е определена во износ до 4% од вкупниот годишен приход на контролорот или обработувачот-правно лице (изразена во апсолутен износ) остварен во деловната година што ѝ претходи на годината кога е сторен прекршокот или од вкупниот приход остварен за пократок период од годината што му претходи на прекршокот, доколку во таа година правното лице започнало да работи.

Идни актуелни теми што ќе ги обработува Комисијата, а реално ќе имаат големо влијание врз работењето на финансиските институции, се примената на Законот за платежни услуги и платни системи и сите подзаконски акти и одлуки од регулаторот директно и индиректно поврзани со него. ■

СОРАБОТКА СО

ОРГАНИЗАЦИЈА НА ПОТРОШУВАЧИТЕ НА МАКЕДОНИЈА

Потрошувачите - корисници на финансиските услуги

ОПМ како дел од светското потрошувачко движење и членка на Светската потрошувачка организација (Consumers International) во своето работење се повикува на значајните принципи со кои се воспоставуваат основните карактеристики за ефективна заштита на потрошувачите, унапредување на правната регулатива, јакнењето на институциите и воспоставувањето системи кои овозможуваат надомест на штета или компензација на потрошувачот. Овие принципи беа усвоени како насоки со Резолуцијата на ООН во 1985 година, унапредени во 1999 и ревидирани во 2015 година. Прифатени како основни потрошувачки права, насоките претставуваат основа на која се развиваше законската регулатива за заштита на потрошувачите и соодветно се унапредуваа институционалните форми во светски рамки, а особено во земјите на ЕУ.

Потрошувачките организации, особено во време на пандемија, го подигнаа гласот за подобри финансиски услуги и респектирање на правата на потрошувачите, одлагање на отплатата на кредитите, подобри услови за онлајн-банкарството, како и потребата од унапредување и измена на законските прописи. Особено за ова се залагаа европските организации на потрошувачи здружени во Европската организација – BEUC каде што членува и ОПМ. Нашите барања упатени до НБРСМ и Министерството за финансии се однесуваа на одлагање на отплатата на кредитите, мирување на каматата додека се одлага отплатата на кредитот за лицата што останале без приходи во време на пандемијата, појасни договорни услови и подобро уредување на т.н. брзи кредити.

Со поддршка на Европската организација – BEUC, ОПМ спроведува проект финансиран од ЕУ со кој можеме да придонесеме за подобрување на финансиските услуги кон потрошувачите, унапредување на правото на избор на производи и услуги, правото на едукација, информирање, советување и претставување на интересите на потрошувачите пред надлежните институции. Еден чекор кон остварување на целта за подобра едукација на потрошувачите се изработените кредитни калкулатори, кои овозможуваат секој сам да пресмета кој кредит е најповолен за него. На веб-страницата на ОПМ може да се преземат и користат калкулаторите, чија цел е да им помогнат на потрошувачите да донесат информиран избор при земање кредит, предвремено отплаќање на кредитот, или при одлучувањето дали да го искористат дозволеното пречекорување на трансакциска сметка или картичка.

Во рамките на овој проект беа изработени две брошури, наменети за потрошувачите со цел да им помогнат за правилен избор на потрошувачки или хипотекарен/станбен кредит. Преку веродостојно информирање се унапредува финансиската писменост на потрошувачите, се зголемува разбирањето на одлуките што ги носат, како и свеста за ризиците, а воедно се води сметка за задолжувањата и за домашниот буџет. Континуираното информирање и едукација помагаат да се стекнат вештини кои ќе ги користат за управување со своите парични средства, нивно инвестирање, или да направат правилен избор преку споредување на понудата на производитите на давателите на финансиски услуги.

Маријана Лончар Велкова, претседател на ОПМ

Планирано е, согласно потпишаните меморандуми за соработка помеѓу ОПМ, НБРСМ и МБА, да се реализираат активности за поголема финансиска писменост, што подразбира потрошувачите од различни возрастни категории да се информираат, како и да имаат подобар пристап кон спогодбено решавање на споровите кога станува збор за финансиските услуги што ги нудат банките и штедилниците. Инвестицијата во финансиската писменост ќе придонесе кон поголема самодоверба кај потрошувачите за поактивно учество на финансискиот пазар, што повратно ќе придонесе за развивање нови поиновативни решенија од страна на давателите на услугите.

ОПМ презентира можност за сертифицирање на банките за „фер однос кон потрошувачите на финансиски услуги“ и стекнување со сертификатот, кој би овозможил:

- стекнување поголема доверба кај потрошувачите;
- поголема препознатливост во јавноста поради примена на практики кои им овозможиле стекнување сертификат за фер финансиски услуги за потрошувачите;
- примена на Законот за заштита на потрошувачите во делот на сузбивање нечесни пазарни практики, фер рекламирање, а во корелација со преостанатото национално законодавство и добрата деловна практика;
- подобра примена на Законот за заштита на потрошувачите при договори за потрошувачки кредити и други релевантни прописи;
- ефикасни и ефективни процедури за управување со поплаки од потрошувачите и пристап до платформа за менаџмент со потрошувачки поплаки.

Со сертифицирањето треба да бидат исполнети критериумите во однос на: постоењето веродостојни продажни информации и практики со цел потрошувачите да направат правилен избор, примена на фер договорни и постпродажни практики, примена на процедури за заштита на личните податоци на потрошувачите и нивната приватност, постоење на политики и практики за достапност на давателот на финансиски услуги преку различни канали и за различни категории на лица, одговорно управување со поплаки од потрошувачите, едукација на потрошувачите и развој на финансиската писменост.

Меморандумот кој е потпишан помеѓу ОПМ и МБА претставува основа за организирање заеднички настани од едукативен карактер, изработка на информативни материјали, унапредување на законските и подзаконските акти, подигнување на општествената одговорност на членките на МБА и запознавање на потрошувачите, како и промовирање принципи на одговорно банкарство. ■

РЕАЛИЗИРАНИ АКТИВНОСТИ

„Европски квиз на пари“

■ На 21 јануари 2021 година Македонската банкарска асоцијација, во соработка со Народната банка на РСМ и Комисијата за хартии од вредност на РСМ и со поддршка од Министерството за финансии на РСМ и Министерството за образование и наука на РСМ, објави Јавен повик до основните и средните училишта во Република Северна Македонија за учество на натпреварот „Европски квиз на пари“. За учество на националниот натпревар се пријавија 174 одделенија, односно класови од 72 основни и средни училишта од нашата земја.

[Прочитај повеќе ...](#)

■ На 25 февруари 2021 година се одржа работна средба за подготовка за натпреварот „Европски квиз на пари“. Со виртуелна работна средба со наставниците и професорите координатори кои се одзваа на Јавниот повик започнаа активностите за реализирање на натпреварот. На средбата менторите беа запознаени со материјалите за подготовка за натпреварот од Народната банка на РСМ и Комисијата за хартии од вредност на РСМ, како и со начинот и текот на одржување на овојгодишното издание на „Европскиот квиз на пари“.

[Прочитај повеќе...](#)

■ На 17 март 2021 година се одржа виртуелна средба на европските вицешампиони од минатите две години, Марко Ингилизов, Викторија Панова и Христијан Андовски, како и на ментори на наградените ученици, со пријавените тимови на учесници за „Европскиот квиз на пари“ за оваа година. На настанот учествуваа околу 460 деца од целата земја и значајно е што повеќето од учесниците се изјаснија дека се пријавиле на овој квиз затоа што учат нови работи од областа на финансиите.

[Прочитај повеќе ...](#)

■ На 24 март 2021 година се одржа националниот натпревар „Европски квиз на пари“ преку електронската платформа Кахут (Kahoot!).

На натпреварот првото место го освоија Благоја Трајчевски и Михаил Атанасовски од ОУ „Св. Климент Охридски“ од Битола под менторство на Бојана Димовска Гоновска, второто место го освоија Бојана Ангелеска и Звездана Дуцкиновиќ од ООУ „Христо Узунов“ од Охрид под менторство на Горица Дуцкиновиќ, додека пак третото место го освоија Филип Крстески и Дамјан Коцаревски од ООУ „Христо Узунов“ од Охрид под менторство на Горица Дуцкиновиќ.

На националниот натпревар се пријавија вкупно 174 одделенија со над 650 ученици од 72 училишта од целата држава, што укажува на масовноста на овој квиз и на големиот интерес на младите за финансиска едукација. Првопласираните Благоја Трајчевски и Михаил Атанасовски ќе ја претставуваат нашата држава на европското финале што ќе се одржи на 20 април 2021 година.

[Прочитај повеќе...](#)

ЕДУКАТИВНО КАТЧЕ

ПРИНЦИПИ ЗА ОДГОВОРНО БАНКАРСКО РАБОТЕЊЕ

Банките имаат клучна улога во општеството. Како финансиски посредници, наша цел е да помогнеме во развојот на одржливи економии и да им овозможиме на луѓето да градат подобра иднина.

Банкарството се заснова на довербата која нашите клиенти и поширокото општество ја вложуваат во нас за задоволување на нивните најдобри интереси и за одговорно однесување.

Нашиот успех и способноста да останеме профитабилни и битни суштински зависат од долгорочниот напредок на општествата на кои им служиме.

Веруваме дека само во инклузивно општество засновано на човечко достоинство, еднаквост и одржливо користење на природните ресурси, нашите клиенти, а со тоа и нашите бизниси, може да напредуваат.

Затоа, сакаме да заземеме водечка улога и нашите производи, услуги и врски да се користат за поддршка и забрзување на фундаменталните промени во нашите економии и начинот на живот, потребни за да се постигне заеднички просперитет како за сегашните така и за идните генерации.

Затоа ние се обврзуваме дека ќе ги почитуваме следниве принципи:

1. Усогласеност

Ние ќе ја усогласиме нашата деловна стратегија да биде доследна со и да даде придонес за потребите на поединците и целите на општеството, како што е изразено во Целите за одржлив развој, Парискиот договор за климата и односните национални и регионални рамки.

2. Одредување влијание и цел

Постојано ќе ги зголемуваме нашите позитивни влијанија со намалување на негативните влијанија врз и со управување со ризиците за луѓето и за животната средина кои произлегуваат од нашите активности, производи и услуги. За таа цел, ќе поставиме и ќе објавиме цели каде што ќе можеме да имаме најзначајно влијание.

3. Клиенти

Ќе работиме одговорно со нашите клиенти за поттикнување одржлив начин на работење и за овозможување економски активности што создаваат заеднички просперитет за сегашните и за идните генерации.

4. Засегнати страни

Проактивно и одговорно ќе се консултираме, ангажираме и ќе соработуваме со релевантни засегнати страни за да ги постигнеме целите на општеството.

5. Управување и култура

Ние ќе ја оствариме нашата посветеност кон овие принципи преку ефикасно управување и со култура на одговорно банкарско работење.

6. Транспарентност и одговорност

Повремено ќе го проверуваме нашето поединечно и колективно спроведување на овие принципи и ќе бидеме транспарентни и одговорни за нашите позитивни и негативни влијанија и за нашиот придонес кон остварување на целите на општеството. ■

КОРИСНИ ЛИНКОВИ

НАРОДНА БАНКА НА
РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА
МАКЕДОНИЈА

<https://www.nbrm.mk/>

МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ

<https://finance.gov.mk/>

КОМИСИЈА ЗА ХАРТИИ ОД
ВРЕДНОСТ НА РЕПУБЛИКА
СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

<https://www.sec.gov.mk/>

МАКЕДОНСКА БЕРЗА

<https://www.mse.mk/>

ЦЕНТРАЛЕН ДЕПОЗИТАР НА
ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ

<http://www.cdhv.mk/>

АСОЦИЈАЦИЈА ЗА Е-ТРГОВИЈА
НА МАКЕДОНИЈА

<https://ecommerce.mk/>

ОРГАНИЗАЦИЈА НА
ПОТРОШУВАЧИТЕ НА МАКЕДОНИЈА

<https://opm.org.mk/>

ЕВРОПСКА БАНКАРСКА
ФЕДЕРАЦИЈА / EBF-EUROPEAN
BANKING FEDERATION

<https://www.ebf.eu/>

БАНКАРСКА АСОЦИЈАЦИЈА на
ЦЕНТРАЛНА И ИСТОЧНА ЕВРОПА
/ BACEE - BANKING ASSOCIATION
FOR CENTRAL AND EASTERN
EUROPE

<https://bacee.hu/>

Издава:

Здружение за остварување на заеднички интереси
на банките и унапредување на нивното работење
МАКЕДОНСКА БАНКАРСКА АСОЦИЈАЦИЈА Скопје

Главен и одговорен уредник:
Милена Перчинкова,
Извршен секретар

Лектор:
Ивана Кузманоска

МБА Е-билтен,
26.3.2021

ISSN 2671-3772

Март 2021

#1